

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח' הי"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

©

גליון 690 כסלו תשפ"א שנה טו'

לע"נ המנוח משה בן סאלם הלל ז"ל ע"י משפחתו ומוסדות "דרכי תורה"

פרשת ויצא

צא מהנמל !

"ויצא יעקב מבאר שבע" (כה, י)

"ויצא יעקב". הקב"ה מבקש מכל אחד מאיתנו לצאת. "צא מן התיבה", צא מהמקום הנעים והנוח, ותשאל את עצמך לשם מה נשלחת לעולם הזה, ואיך אתה הופך אותו למקום טוב יותר.

בנחלת איזו שבט עתיד המשיח להתגלות?

"ותאמר רחל, נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי גם יכלתי,

ותקרא שמו נפתלי"

מבין שלל המידות שבהן נתייחדו י"ב שבטי י-ה, נתגדרה מידת הזריזות בחלקו של נפתלי, וכפי שהמשילו אביו בברכתו, "**נפתלי אילה שלוחה**" (בראשית מ"ט, כ"א), ופירש **בתרגום יונתן** שהיה זריז וקליל כאיל. וכן מצינו, שסממני הזריזות אפיינו את כל תחומי עניינו של נפתלי, שהיה מהיר בריצתו מכל אדם (סוטה יג.), ואף ארצו היתה ממהרת לגדל פירותיה קודם לשאר ארצות (ב"ר צ"ט, י"ב), ו**במדרש** אמרו (אור האפילה), שמנחלת נפתלי היו מביאים בראשונה את הביכורים לפני שאר המקומות שבארץ ישראל.

ובודאי שהזריזות שהיתה בנפתלי, איננה כח טבעי גרידא הנובע מכשרון הגוף, שהרי נתברך בה בברכת אביו, ועל כרחך שהינה עומדת בשורש חלקו בעבודת ה', והיא שהביאה לכלל גווני המהירות שהיו בכוחותיו ובנחלתו. ויש להתבונן בפנימיות זריזותו של נפתלי, ובייחודה של עבודת המצוות הנעשית מתוך מידת הזריזות.

והנה רבו הפירושים בביאור ה"נפתולי אלקים" שעל שמם נקרא נפתלי. **ובדברי הימים** (ב', ב', י"ג) פירש **רש"י**, "אמרה רחל, מעתה עיקמתי פיתולים, **עקמומיות עשיתי עד שאני יכולה לדמות עצמי ללאה אחותי**, אם לאה תתפאר בבצלאל בנה שיעשה המשכן, יצטרך להשתתף במלאכתו אחד מבני דן, (אהליאב בן אחיסמך), ואם שלמה בן אחותי יבנה בית המקדש, צריך להשתתף עמו מבני דן ונפתלי".

והרא"ש (עה"ת), פירש על פי זה את דברי רחל, "נפתלתי עם אחותי **גם יכלתי**", שלכאורה קשה שהרי לא היתה לרחל יכולת וכח במנין הבנים כלאה, ועל כרחך שנתכוונה לומר שיש לה יכולת וכח בבנין המשכן והמקדש כאחותה. ונמצא **ששמו של נפתלי ביטא את השתוקקותה של רחל אימנו**, שהיא לה ולזרעה חלק בהשראת השכינה שבמשכן ובמקדש. וכיון ששמו של אדם מעיד על מהותו (פרי צדיק, ח"ג ויקרא), אם כן **מהותו של נפתלי היא ההשתוקקות לקירבת ה', והשאיפה להשראת השכינה בנחלתו ובמעשי ידיו**.

והמעין יעמיק וידע, ששתי הבחינות הללו שהיו בו בנפתלי, שהן הזריזות והשאיפה לקירבת אלוקים והשראת השכינה, אינם כשני עניינים שנודמנו לפונדק אחד, אלא שמקור נביעתן אחד הוא, וכפי שיתבאר להלן.

יש משפט חכם שאומר "**ספינה בנמל היא בטוחה, אך זהו לא הייעוד שלה**". הספינה בהיותה עוגנת בנמל ניצבת בבטחה ללא סיכון וללא סימני שאלה. ההפלגה במימי האוקיינוסים הענקיים טומנת סכנות רבות לספינות ולנוסעים בהם, גם בזמננו וקל וחומר בשנים קדמוניות. רבים שהפליגו בהן לא זכו לדרוך שוב על האדמה וטבעו במצולות. ואם כן מה בטוח ויציב יותר עבור הספינה מלעגון בנמל.

אלא שלמעשה ספינה לא נועדה לשהות כל העת בנמל, ולא לשם כך בנו אותה... הייעוד של הספינה, התכלית שלה, כל יצירתה ומטרתה היא כדי להפליג בים, כדי להסיע אנשים ולהוביל סחורות ממדינה למדינה ומיבשה ליבשה ובכך להביא תועלת לעולם, הגם שכרוכים בכך סיכונים לא מבוטלים ולא פשוטים. ואם כן ספינה בנמל היא אכן בטוחה אך אינה ממלאת בכך את תפקידה ואינה מביאה כל תועלת...

גם לנו, לכל אחד מאיתנו, יש "נמל" נעים ונחמד שנוח לו לעגון בו. לכולנו יש איזה איזור נוחות שבו התמקמנו ואליו אנו רגילים במשך שנים. בצילו אנו חוסים ומרגישים בטוחים, ללא סיכונים, ללא לבטים, ללא שאלות, ללא תהיות, ללא מאמץ ויגיעה.

הבעיה היא שלא לשם כך הגענו לעולם. לא באנו לכאן כדי להיות תקועים כל הזמן בנמל ובאיזור הנוחות החם והמזמין שלנו. אלא להיפך, לצאת מאיזור הנוחות, להתאמץ וליטול סיכונים, כדי להתקדם, כדי להתעלות, וכדי להביא תועלת ואור לעולם.

"**ויצא יעקב**". יעקב אבינו יוצא למסע שבו ישתנו חייו לבלי היכר. בהיותו איש תם יושב אהלים הוא בקי ורגיל בעמלה של תורה מבוקר עד לילה בבית המדרש, ועתה ניצבים לפניו אתגרים גדולים שלא ידע, שהייה במחיצתו של רשע כלבן הארמי, הקמת בית ומשפחה, עבודה קשה מאד ביום ובלילה ברעיית הצאן. אבל למרות הכל דוקא בתקופה זו יעקב זוכה לדבר גדול ונשגב ומעמיד יב' שבטי יה שמהם יצא עם ישראל. הוא לא זכה לכך באיזור הנוחות אלא דוקא תוך כדי המסע המפרך שיצא אליו.

המדרש שואל מדוע הכתוב מציין ואומר "ויצא יעקב מבאר שבע", והרי היו הרבה אנשים שיצאו מבאר שבע באותו יום? אלא ש"ויצא יעקב" אינו רק היציאה הפיזית של יעקב אלא גם היציאה מאיזור הנוחות, יציאה מהמקום המוכר והידוע אל הבלתי נודע.

התורה מלמדת אותנו שכדי להצליח צריך לצאת מאיזור הנוחות. אתה לא יכול לדרוך כל הזמן באותו מקום ולצפות שדברים יתרחשו מאליהם. אלא מעשה אבות סימן לבנים-

אברהם בן זיהרה יחיאל ז"ל
דייוו בת אסתר אברהם ע"ה
אליהו בן יצחק סויה ז"ל

יוכבד בת שושנה חובשי ע"ה
עובדיה בן אברהם גלעדי ז"ל
לוי בן סאלם ריוקן ז"ל

אברהם בן עיפורה חברוני ז"ל
יעקב בן יוסף גהלי ז"ל
מזל בת אברהם הכהן ע"ה

ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאווה בת האגיה ע"ה
אהרן בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלאת ז"ל

שמטרת מעשי הכהנים במקדש ובעבודת הקרבנות, היתה לשם השראת השכינה, ומשום כך נעשו כל מעשיהם בזריזות שהרי אין השכינה שורה אלא מתוך מהירות וזריזות. [זוהו עומק דברי הב"ח (הלי חנוכה), שהגזירות בימי החשמונאים היו מחמת שנתרשלו בעבודה, ורישול זה הוא היפך הזריזות, והינו גורם לאי השראת השכינה].

ה. ומעתה תתבאר היטב מידתו של נפתלי, שהרי שמו סימל את ההשתוקקות להשראת השכינה, והשוואף לדבר זה עושה את כל מעשיו בזריזות ובמהירות, למען לא תהא חלות היצר במעשיו, ויהיו כולם מוקדשים להשראת השכינה. ודברי רחל ויעקב בענינו של נפתלי משלימים זה את זה, שרחל השרישה בשמו את השאיפה להשראת השכינה, ויעקב בירכו בפרי השאיפה הזו, הלא היא הזריזות כאילה שלוחה הרצה וממהרת.

וזוהו שנאמר בפיטו **ידיד נפש**, **"ירוף עבדך כמו איל** ישתחוה אל מול הדרך, **יערב לו ידידותיך** מנופת צוף וכל טעם". שהרי מי שהינו עבד לקב"ה ושואף ל"ידידותו" ולקרבתו, רץ כאיל ומזדרז במעשה המצוות למען תשרה השכינה במעשי ידיו.

ולכן היתה ארצו של נפתלי ממהרת ומזדרזת לבכר פירותיה, שכיון ששרתה השכינה במעשי ידיו, זכה למהירות וזריזות בכל עניינו. וכעין הפירות הגדלים במהירות בעולם שקודם החטא מכח השראת השכינה, כך גדלים פירות אדמתו במהירות.

ו. **ובמסכת ראש השנה** (לא:): אמרו שגאולת ישראל עתידה להתחיל בטבריה. וכתב **הרדב"ז** (פי"ד מסנהדרין הי"ב), שהמשיח עתיד להתגלות בטבריה ושם יסמוך את הבית דין הגדול ומשם יעלו לירושלים, **והבן יהוידע** האריך לבאר את טעם הדבר (שם). והנה טבריא היתה בנחלת נפתלי (יהושע י"ט, ל"ה. ובמס' מגילה, ו). ואם כן יתכן לפרש שכשם שהיה נפתלי מבשר טובות (תרגום יונתן בראשית מ"ט), כך יזכו ישראל להתבשר בנחלתו בבשורות טובות. וכן הביא בספר **צור המור** שדרשו חז"ל הפסוק "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר, מבשר טוב משמיע ישועה" (ישעיה נ"ב), לגבי נפתלי.

ברם, לפי האמור לעיל יש להוסיף ולבאר, שכשם שזכה נפתלי בעבור השתוקקותו להשראת השכינה בנחלתו, כך תחל השראת השכינה בעת הגאולה בטבריה שהיא בנחלת נפתלי, ומשם לכלל ישראל במהרה בימינו.

ב. **המשגיח ר' ירוחם ממיר** זצ"ל (דעת חכמה ומוסר, עמ' תי"ז) יסד יסוד חשוב בענין הזריזות, והוא כי **מעשה מצוה הנעשה בזריזות הוא מעשה שהשכינה שורה עליו**, וכל עיכוב ושיהוי במעשה, איננו רק חשש שמא יחול בו היצר הרע, אלא שהעיכוב בעצמו הוא חלות היצר, והשכינה כבר נסתלקה הימנו. וביאר **הגר"ש וולבה** זצ"ל (עלי שור ח"יב רנ"ג) בטעם הדבר, משום שדרך השכינה למהר בלא עיכוב זמן, וכל איחור ושיהוי במעשה המצוות הוא מסוד העיכובים והרוע שהשתרע בעולם אחרי החטא. והעולם מעצם בריאתו, כל ענינו במהירות ובזריזות, שהרי אדם הראשון הוליד ביום בריאתו, וגם הארץ הוציאה את פירותיה מיד ללא שיהוי. ואף לעתיד לבא עתידה אשה שתלד בכל יום, ועתידים האילנות להוציא פירות בכל יום (שבת ל:). ורק על ידי החטא הוטבעו בבריאה עיכובים מחמת טומאת היצר, המרפה את ידי האדם לבל יקיים המצוות בזריזות.

ולפי זה יש לבאר את דרשת חז"ל, **"ר' יאשיה אומר, אל תהא קורא ושמתם את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצות כך אין מחמיצין את המצוות, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד"** (מכילתא ב, י"ב). שהרי החמץ מסמל את היצר הרע, וכשם שאין להשתהות ולהחמיץ את המצה, כך אין להשתהות בעשיית המצוות, כדי שלא ליתן דריסת הרגל לחלות היצר במעשה המצוה, אלא יש לעשותה מיד ועל ידי כך תשרה השכינה במצוה זו.

ג. **והגר"ח פרידלנדר** זצ"ל העיר (שפי"ח ח"יב מ'), שלכשנתבונן נראה שמעשה המשכן נעשה בזריזות נפלאה, שהרי ישראל נשתעבדו בעבודת פרך ולא הורגלו למלאכת אומנות הטעונה דיוק רב, ובנוסף לכך נצרכו ללי"ט מלאכות המורכבות משלבים רבים הדורשים עמל ויגיעה, ואף על פי כן נעשה הכל בפחות משלשה חדשים [מיוה"כ עד כ"ה בכסלו], ללמדך שנעשתה המלאכה מתוך זריזות ומהירות.

ולחנ"ל יתבאר הענין כמין חומר, שהרי תכלית עשיית המשכן היתה לשם השראת השכינה, ואם כן הדבר הכרחי שעשייתו תהא בזריזות ללא דיחוי ושיהוי זמן, כדי שתשרה השכינה בעשייה זו. ואכן, זכו ישראל לכך, וכפי שבירכס משה שתשרה השכינה במעשי ידיהם (רש"י שמות ל"ט מ"ג).

ד. ובכהנים מצינו שנצטיינו במידת הזריזות, וכמאמר חז"ל **"כהנים זריזין הן"** (שבת כ:). ועל פי האמור לעיל יש לבאר,

קח מטר לברכה במגדל אור של תורה וחסד !

בניית קומת בית הכנסת שע"י מוסדות "דרכי תורה" בעיצומה. תרומת מטר מזכה בהנצחה במבואה מפוארת להיכל בית הכנסת ובית המדרש שע"י "דרכי תורה".

לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדירים פלוס.

פרנס השנה ידידנו היקר ר' **אברהם בן לונה טובול** הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל. ופרנס השבוע ידידנו ר' **שאול בן רחמה חתון הררי** הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל, שאול בן בוליסה ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה, אברהם שלום בן רחמה כתון ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה. יזכה אותם ה' ברוב נחת והצלחה מיוצאי חלציהם, ובבריאות איתנה ופרנסה טובה, ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

אריה בן סלימאן שלמה כרמי ז"ל
דוד בן כמזנה גיילי ז"ל
נעימה בת שרה משה ע"ה

דוד בן רעון וסעידה כהן ז"ל
יוסף בן יחיא גזאל ז"ל
חיה אסתר מלכה בת משה שלמה ע"ה ע"י וינבך

זמני התפילות

בביהכ"נ "דרכי תורה"

שבת קודש פרשת ויצא

מנחה ערב שבת (קרבנות) - 16:10
הדלקת נרות - 16:17
שחרית מנין נץ (קרבנות) - 5:30
שחרית מנין מרכזי (קרבנות) - 8:15
מנחה מנין א' (קרבנות) - 13:30
תהלים לילדים: 14:30
הלכה - 14:00
גמרא ופרשת השבוע - 14:45
מנחה מנין ב' (קרבנות) - 15:30
"רעוא דרעוין" - 17:05
צאת השבת - 17:08
ערבית מוצ"ש - 17:20
ברכת הלבנה
רבינו תם - 17:40

ימות החול

שחרית (קרבנות) - א. מנין נץ. ב. 8:15.
מנחה (קרבנות) - א. 13:00. ב. 16:25.
ערבית - 17:15.